



**SPRAWOZDANIE Z GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI
GMINY MIASTO ELBLĄG
W OKRESIE OD LISTOPADA 2019 ROKU DO PAŹDZIENIKA 2021 ROKU**



SPIS TREŚCI

WSTĘP	str.3
<u>PRIORYTET I: Tożsamość regionalna oraz bogactwo wielokulturowe Elbląga</u>	
1. <i><u>Realizacja zadań związanych z „Zapobieganiem degradacji zabytków pozostałych po dawnych kulturach”</u></i>	<i>str.3</i>
2. <i><u>Realizacja zadań związanych z „Ochroną architektury”</u></i>	<i>str.4</i>
<u>PRIORYTET II: Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego</u>	
1. <i><u>Realizacja zadań związanych ze „Sporządzaniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego”, w których zostały określone zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków</u></i>	<i>str.6</i>
2. <i><u>Realizacja zadań związanych z „Dbalością o zielenią komponowaną, zarówno wysoką w obrębie cmentarzy i zespołów dworsko-parkowych, willowo-parkowych oraz parków”</u></i>	<i>str.7</i>
<u>PRIORYTET III: Badanie, dokumentacja oraz promocja i edukacja na rzecz dziedzictwa kulturowego</u>	
1. <i><u>Realizacja zadań związanych ze „Wspieraniem prac badawczo – inwentaryzacyjnych nad zabytkami”</u></i>	<i>str.9</i>
2. <i><u>Realizacja zadań związanych z „Edukacją i popularyzacją ochrony zabytków”</u></i>	<i>str.10</i>
3. <i><u>Realizacja zadań związanych z „Promocją dziedzictwa kulturowego”</u></i>	<i>str.12</i>
<u>PRIORYTET IV: Zarządzanie dziedzictwem kulturowym</u>	
1. <i><u>Realizacja zadań związanych z „Działaniami finansowymi” przy zabytkach</u></i>	<i>str.15</i>
2. <i><u>Realizacja zadań związanych z „Działaniami organizacyjno - prawnymi”</u></i>	<i>str.16</i>
PODSUMOWANIE	str.18

WSTEP

Gminny Program Opieki nad zabytkami Gminy Miasto Elbląg na lata 2017 – 2020 uchwalony został Uchwałą nr XXX/584/2017 Rady Miejskiej w Elblągu z dnia 19 października 2017 r. Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami Prezydent Miasta sporządza co 2 lata sprawozdanie, które przedstawia radzie gminy.

Sprawozdanie z Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Miasto Elbląg sporządzono na podstawie danych i informacji uzyskanych z komórek oraz jednostek organizacyjnych Urzędu Miejskiego, a także organizacji pozarządowych. Wszystkie informacje usystematyzowano i ułożono według kolejności priorytetów i kierunków działań zapisanych w *Gminnym programie opieki nad zabytkami Gminy Miasto Elbląg na lata 2017 - 2020*.

Celem programu opieki nad zabytkami Gminy Miasto Elbląg jest ochrona i kształtowanie dziedzictwa kulturowego Miasta Elbląga, w ramach którego wyszczególniono 4 priorytety, które pomimo pandemii Covid 19 udało się zrealizować poprzez następujące zadania:

PRIORYTET I: Tożsamość regionalna oraz bogactwo wielokulturowe Elbląga

1. Realizacja zadań związanych z „Zapobieganiem degradacji zabytków pozostałych po dawnych kulturach”:

a) Dawny cmentarz ewangelicki przy ul. Sadowej 60 (dz. 100, obr. 17):

- na podstawie ZEZWOLENIA WKZ (sygnatura WUOZ-ELBLĄG.5146.114.2020.BF) w terminie do 31.12.2020r. wykonano wycinkę - 1 szt. drzewa oraz wykonanie nasadzenia kompensacyjnego (1 szt.) w terminie do 31.12.2021r.,
- na podstawie DECYZJI nr 145/2019 (sygnatura WUOZ-ELBLĄG.5146.33.2019.BF) w terminie do 31.12.2020r. wykonano wycinkę drzew - 16 szt. drzew oraz zostaną wykonane nasadzenia kompensacyjne (16 szt.) w terminie do 31.12.2021r.,
- na podstawie DECYZJI WKZ (sygnatura WUOZ-ELBLĄG.5146.28.2021.BF) z terminem ważności do 31.12.2022r. uzyskano zgodę na przeprowadzenie cięć korekcyjnych i sanitarnych w obrębie koron drzew.

2. Realizacja zadań związanych z „Ochroną architektury”:

- a) realizacja projektu pn. „Modernizacja dawnego kościoła NMP - obecnie siedziby Centrum Sztuki Galeria EL w Elblągu”, w ramach którego zrealizowano prace konserwatorsko - budowlane, tj. prace konserwatorskie gotyckich okien i ceglanej elewacji wschodniej i południowej, drenaż z podłączeniem do kanalizacji deszczowej, izolacja przeciwwilgociowa elewacji południowej, remont tynków w prezbiterium, rynny i rury spustowe, a także wyposażono salę ekspozycyjną w techniczno-widowiskową infrastrukturę dostosowującą obiekt do pełnienia zadań interdyscyplinarnych,
- b) realizacja zadania inwestycyjnego pn.: „Odnowienie muszli koncertowej w Bażantarni” polegająca na remoncie i renowacji (konserwacja i ochrona) muszli koncertowej, w tym:
- wykonanie podkonstrukcji stalowej,
 - zabezpieczenie konstrukcji metalowej,
 - wymiana uszkodzonych elementów konstrukcji drewnianej,
 - zabezpieczenie konstrukcji drewnianej,
 - renowacja ścian zewnętrznych,
 - renowacja sklepienia muszli koncertowej,
 - renowacja stolarki drzwiowej i okiennej,
 - izolacja ścian piwnicy oraz remont cokołu,
 - naprawa posadzek,
 - naprawa betonowego gzymsu,
 - wymiana poszycia dachu,
 - wymiana belki oczepowej i elementów konstrukcji ścian od strony południowej oraz roboty związane z podniesieniem istniejącej więźby dachowej,
 - wymiana elementów konstrukcyjnych wewnętrznych obiektu (krążyn) oraz montaż listwy zabezpieczającej pionową izolację ścian fundamentowych,
 - wymiana okuć ślusarskich w istniejącej stolarce okiennej i drzwiowej oraz miejscowa wymiana elementów konstrukcyjnych ścian zewnętrznych,
 - wykonanie na dachu obróbek z papy termozgrzewalnej,
- c) realizacja inwestycji drogowej polegającej na przebudowie ulicy Rybackiej w Elblągu. W ramach robót przebudowano odcinek ul. Rybackiej od ul. Wodnej do Katedry Św. Mikołaja, w tym wykonano:

- przebudowę jezdni ulicy długości około 90,57 m,
 - 19 miejscami parkingowych, w tym 2 dla pojazdów osób niepełnosprawnych,
 - chodniki po obu stronach jezdni,
 - oświetlenie i odwodnienie przebudowanej ul. Rybackiej,
 - wyznaczono przejście dla pieszych na skrzyżowaniu z ul. Wodną,
- d) wykonanie przedniej fasady kamienicy przy ul. Wieżowej 21 w Elblągu zgodnie z projektem wraz z wykonaniem okna parter/piętro w stolarcie drewnianej,
- e) renowacja ściany frontowej wraz z balkonami oraz stolarką okienną i drzwiową w częściach wspólnych dziedzica wewnętrznego budynku przy ul. 1 Maja 35 w Elblągu,
- f) wykonanie naprawy i konserwacji powierzchni ceglanej ściany północnej nawy głównej kościoła od wysokości 2,00 m do 6,63 m oraz naprawa tynkowanych ścian na całej wysokości w zakrystii i pomieszczeniu gospodarczym kościoła parafialnego p.w. Dobrego Pasterza przy ul. Warszawskiej nr 9 w Elblągu,
- g) wymiana stolarki okiennej w Zespole Szkół Gospodarczych przy ul. Królewieckiej 128 w Elblągu,
- h) remont dachu w Szkole Podstawowej nr 8 przy ul. Szańcowej 2 w Elblągu,
- i) renowacja drzwi wejściowych w Młodzieżowym Domu Kultury przy ul. Warszawskiej 51 w Elblągu,
- j) naprawa ogrodzenia w III Liceum Ogólnokształcącym przy ul. Browarnej 1 w Elblągu,
- k) przebudowa kuchni oraz remont II piętra w Sportowej Szkole Podstawowej nr 3 przy ul. Agrykola 6 w Elblągu,
- l) remont świetlicy szkolnej, gruntowny remont biblioteki szkolnej oraz wymiana piętrowej rozdzielniczy elektrycznej w Szkole Podstawowej nr 4 przy ul. Mickiewicza 41 w Elblągu,
- m) zrealizowano poniższe działania na zabytkach będących w zasobie Gminy Miasto Elbląg:

Lp.	Adres	Zakres działań	Rok
1	Bema 33	Docieplenie ścian zewnętrznych budynku wraz z wymianą stolarki okiennej i drzwiowej w częściach wspólnych nieruchomości, remont schodów i balkonów, wymiana balustrad, wymiana drzwi balkonowych, montaż daszków nad balkonami.	2020

2	Malborska 67	Wymiana pokrycia ceramicznego dachu wraz z przemurowaniem kominów, wymiana obróbek blacharskich.	2020
3	Dolna 13-17	Wymiana pokrycia ceramicznego dachu wraz z przemurowaniem kominów, wymiana obróbek blacharskich.	2021
4	Malborska 59	Wymiana pokrycia ceramicznego dachu wraz z przemurowaniem kominów, wymiana obróbek blacharskich.	2021
5	Zagonowa 14	Remont stropu piwnicznego wraz z przeszyciem pęknięć ścian zewnętrznych budynku.	2021
6	Pułkownika Dąbka 62	Wymiana pokrycia ceramicznego dachu wraz z przemurowaniem kominów, wymiana obróbek blacharskich.	2021
7	Robotnicza 51 A	Wymiana pokrycia ceramicznego dachu wraz z przemurowaniem kominów, wymiana obróbek blacharskich.	2021
8	Zagonowa 5	Remont stropu piwnicznego.	2021

- n) zrealizowano działania polegające na zapewnieniu bezpieczeństwa mieszkańcom lokali mieszkalnych stanowiących zasób Gminy Miasto Elbląg polegające na wymianie instalacji elektrycznych, przestawianiu pieców kaflowych, wymianie kotłów gazowych, zmianie sposobu ogrzewania lokalu, wymianie instalacji gazowych oraz wymianie stolarki okiennej i drzwiowej,
- o) wykonano prace konserwatorskie przy elewacjach budynku obecnej przychodni dawnej Hotel Stadt Elbing przy ul. Żeromskiego 2b w Elblągu.

PRIORYTET II: Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego

W ramach ww. priorytetu realizowana jest ścisła współpraca pomiędzy organami mającymi bezpośredni wpływ na ochronę zabytków, tj. Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków, który w tym czasie wydał około 800 pozwoleń i opinii dla obiektów oraz obszarów zabytkowych znajdujących się na terenie Gminy – Miasto Elbląg a Departamentem Urbanistyki i Architektury Urzędu Miejskiego w Elblągu działającym z upoważnienia Prezydenta Miasta Elbląga.

1. Realizacja zadań związanych ze „Sporządzaniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego”, w których zostały określone zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków:

- a) uchwała nr VIII/257/2019 Rady Miejskiej w Elblągu z dnia 28 listopada 2019 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego rejonu zajezdni tramwajowej przy ulicy Browarnej,
- b) uchwała nr VIII/258/2019 Rady Miejskiej w Elblągu z dnia 28 listopada 2019 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru na południe od ulicy Nowodworskiej w Elblągu,
- c) uchwała nr XII/370/2020 Rady Miejskiej w Elblągu z dnia 25 czerwca 2020 r. w sprawie zmiany zurbanizowanego fragmentu obszaru miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dzielnicy Próchnik w Elblągu - część A,
- d) uchwała nr XIII/395/2020 Rady Miejskiej w Elblągu z dnia 24 września 2020 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Wyspy Spichrzów w Elblągu,
- e) uchwała nr XIX/581/2021 Rady Miejskiej w Elblągu z dnia 23 września 2021 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w narożniku ulicy Świętego Ducha i Bulwaru Zygmunta Augusta w Elblągu.

2. Realizacja zadań związanych z „Dbalością o zieleń komponowaną zarówno wysoką w obrębie cmentarzy i zespołów dworsko-parkowych, willowo-parkowych oraz parków”:

a) Park Kajki (dz. 142, 371, obr. 10):

- na podstawie DECYZJI WKZ (sygnatura WUOZ-ELBLĄG.5146.30.2020.BF) z terminem ważności do 31.12.2021r. uzyskano zgodę na przeprowadzenie cięć korekcyjnych i sanitarnych w obrębie koron drzew,
- na podstawie ZEZWOLENIA WKZ (sygnatura WUOZ-ELBLĄG.5146.46.2021.BF) w terminie do usunięcia 28.02.2022r. oraz wykonanie nasadzenia zastępczego 1 szt do końca 28.02.2023r.,

b) Park Modrzewie (dz. 183/12, obr. 3)

- na podstawie POZWOLENIA WKZ (sygnatura WUOZ.ELBLĄG.5142.60.2020.MG) w ramach Budżetu Obywatelskiego 2020 w miesiącu październik rozpoczęto realizację zadania pn. „Remont nawierzchni alejki w Parku Modrzewie w Elblągu” (działka nr 183/11, 183/12 obr. 3). Prace zakończono w miesiącu grudniu 2020 roku,

- na podstawie POZWOLENIA WKZ (sygnatura WUOZ.ELBLĄG.5142.54.2020.MG) w ramach Budżetu Obywatelskiego 2020 w miesiącu wrześniu zrealizowano dostawy i montaż nowych elementów wyposażenia placu zabaw oraz siłowni zewnętrznej dla inwestycji pn.: „Rozbudowa placu zabaw i siłowni w Parku Modrzewie w Elblągu” (działka nr 183/12 obr. 3). Prace zakończono 30 września 2020 roku. W ramach tego zadania w Parku Modrzewie zostały posadowione trzy hamaki,
- na podstawie POZWOLENIA WKZ (sygnatura WUOZ.ELBLĄG.5142.53.2021.MG) w ramach Budżetu Obywatelskiego 2021 do 30 sierpnia 2021 r. będzie realizowane prace dotyczące dostawy i montażu pergoli z wiszącymi dwoma ławkami (trzyosobowymi) dla Zarządu Zieleni Miejskiej w Elblągu dla zadania inwestycyjnego pod nazwą: „Stylowe huśtawko- ławki w parku Modrzewie” (działka nr 183/12 obr. 3),
- na podstawie ZEZWOLENIA WKZ (sygnatura WUOZ-ELBLĄG.5146.45.2020.BF) zostaną wykonane nasadzenia zastępcze w ilości 3 szt. w terminie do 31.12.2021r.,
- na podstawie ZEZWOLENIA WKZ (sygnatura WUOZ-ELBLĄG.5146.131.2019.BF) zostaną wykonane nasadzenia zastępcze w ilości 2 szt. w terminie do 31.12.2021r.,
- na podstawie DECYZJI WKZ (sygnatura WUOZ-ELBLĄG.5146.31.2020.BF) z terminem ważności do 31.12.2021r. uzyskano zgodę na przeprowadzenie cięć korekcyjnych i sanitarnych w obrębie koron drzew,

c) Park Bażantarnia (dz. 102/3, 131 obr. 7)

- na podstawie POZWOLENIA WKZ (sygnatura WUOZ-ELBLĄG.5146.117.2020.MG) uzyskano zgodę na wykonanie cięć sanitarnych na pomnikach przyrody i wykonano w listopadzie 2020r.,
- na podstawie POZWOLENIA WKZ (sygnatura WUOZ-ELBLĄG.5146.55.2020.MG) z terminem ważności do 31.12.2021r. uzyskano zgodę na przeprowadzenie cięć korekcyjnych i sanitarnych w obrębie koron drzew,

d) Zieleniec Agrykola (dz. 72/2, 73/3 obr. 18)

- na podstawie ZEZWOLENIA WKZ (sygnatura WUOZ-ELBLĄG.5146.69.2019.BF) zostaną wykonane nasadzenia kompensacyjne w ilości 2 szt w terminie do 31.12.2021r.,
- na podstawie DECYZJI WKZ (sygnatura WUOZ-ELBLĄG.5146.105.2020.BF) zostaną wykonane usunięcia drzew w ilości 5 szt. w terminie do 31.12.2021r.,
- na podstawie ZEZWOLENIA WKZ (sygnatura WUOZ-ELBLĄG.5146.67.2020.BF) zostaną wykonane nasadzenie zastępcze w ilości 1 szt. w terminie do 28.02.2022r.,

e) Dziedziniec Muzeum Archeologiczno-Historycznego w Elblągu

- na podstawie POZWOLENIA WKZ z dnia 21.12.2020 r. na podejmowanie innych działań przy zabytku (sygnatura WUOZ-ELBLAG.5152.477.2020.MG) w okresie 19.01 – 30.06.2021 zrealizowano prace polegające na założeniu ogrodu zielnego – lapidarium i herbarium. Wykonano nasadzenia bylin i ziół – łącznie około 20 gatunków, a w zieleń wkomponowano płyty nagrobne i elementy detalu architektonicznego. Idea założenia ogrodu nawiązuje do historii miejsca – w okolicach dawnego Gimnazjum Elbląskiego, którego budynek jest obecnie siedzibą Muzeum, znajdował się ogród zielny z roślinami stosowanymi w medycynie naturalnej. Pomysłodawczynią lapidarium i herbarium była Wiesława Rynkiewicz-Domino (1958-2021), kustosz ds. rzemiosła i sztuki w Muzeum, badaczka dziejów Elbląga i autorka licznych publikacji o historii miasta i regionu.

PRIORYTET III: Badanie, dokumentacja oraz promocja i edukacja na rzecz dziedzictwa kulturowego

1. Realizacja zadań związanych ze „Wspieraniem prac badawczo – inwentaryzacyjnych nad zabytkami”:

- a) udzielono dotacji na sporządzenie orzeczenia technicznego wraz z badaniami geologicznymi, przeprowadzenie badań konserwatorsko – stratygraficznych, projekt budowlany w zakresie naprawy pęknięć na ścianach zewnętrznych, wykonanie izolacji ścian podziemia budynku mających na celu zabezpieczenie zabytku i zahamowanie procesów jego destrukcji, opracowanie projektu kolorystyki w oparciu o wyniki badań stratygraficznych budynku przy ul. Browarnej 115 w Elblągu,
- b) prowadzone prace remontowe przy „Modernizacji dawnego kościoła NMP – obecnie siedziby Centrum Sztuki Galeria EL w Elblągu” objęte są nadzorem archeologicznym przez wyznaczonego przez Muzeum Archeologiczno - Historycznego pracownika,
- c) badania nieinwazyjne elbląskiego zamku krzyżackiego – projekt dofinansowany ze środków MKDniS – projekt obejmuje przeprowadzenie badań na terenie przypuszczalnego założenia zamkowego oraz wykonanie wierceń weryfikacyjnych wraz z pobraniem próbek do analiz – Pozwolenie WKZ sygn. WUOZ-ELBLAG.5161.21.2021.MMA z dn. 26.03.2021 r. W ramach projektu zostanie opracowana wystawa posterowa oraz odbędą się otwarte prelekcje dot. historii zamku i metod badań nieinwazyjnych. Okres realizacji: 05.2021 – 12.2022,

d) Bałtycka Odyseja – tworzenie wspólnego obszaru historycznego i kulturowego – projekt partnerski dofinansowany ze środków Unii Europejskiej, w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Rosja 2014 – 2020 – projekt zakłada przeprowadzenie badań archeologicznych w przypuszczalnej lokalizacji cmentarzyska związanego z osadą Truso, opracowanie aplikacji mobilnej – przewodnika turystycznego po miejscach związanych z dziedzictwem kulturowym regionu, wydanie publikacji o wzornictwie historycznym i organizację konferencji. Okres realizacji: 09.2019 – 03.2022.

2. Realizacja zadań związanych z „Edukacją i popularyzacją ochrony zabytków”:

- a) wykonanie i realizacja projektu interaktywnej wystawy dawnej książki i prasy „ELKAMERA”,
- b) utworzenie nowoczesnego centrum historyczno – regionalnego „REGIOTEKA” w budynku głównym Biblioteki Elbląskiej,
- c) zamontowanie tablicy pamiątkowej w Galerii EL poświęconej pamięci Gerarda Kwiatkowskiego,
- d) Muzea ponad granicami. Etap II – projekt dofinansowany ze środków Unii Europejskiej, w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Rosja 2014 – 2020 – projekt zakłada budowę wystawy w elbląskim muzeum, założenie ogrodu zielnego, realizację filmu holograficznego o historii regionu oraz wyposażenie dziedzińca w sprzęt umożliwiający organizację działań plenerowych. Okres realizacji: 09.2019 – 02.2022,
- e) „Wytwórczość metaloplastyczna z osady w Janowie Pomorskim, stan. 1” - Publikacja wyników badań osady Truso – projekt dofinansowany ze środków MKDNiS, zakłada wydanie kolejnego tomu z cyklu „Studia nad Truso”. Okres realizacji: 05 – 12.2021,
- f) otwarcie wystawy stałej „Kunstkamera Edwarda Parzycha” – od lutego 2020 roku w Muzeum Archeologiczno-Historycznym w Elblągu prezentowana jest nowa ekspozycja stała: „Kunstkamera Edwarda Parzycha”. To wystawa wybranych obiektów należących do elbląskiego kolekcjonera dawnego rzemiosła i sztuki. Ich różnorodność i ranga artystyczna przywodzi na myśl dawne kunstkamery – gabinety sztuki, jakie w okresie nowożytnym tworzyli z upodobaniem panujący, arystokracja, wykształceni mieszczaństwo i duchowni,
- g) udostępnienie w sieci cyklu 5 lekcji online dotyczących dziejów miasta i regionu na stronie: <https://edukacja.muzeum.elblag.pl/zajecia-online/>. Lekcje zostały zrealizowane w ramach muzealnego projektu „Wirtualna strefa elbląskiej historii”, dofinansowanego ze środków Narodowego Centrum Kultury, z Programu Kultura w sieci,

- h) udostępnienie w sieci cyklu pokazów rzemiosł dawnych (łącznie 12 filmów). Pokazy przybliżają tajniki głównie średniowiecznych oraz XVIII-wiecznych, w tym zapomnianych już rzemiosł, a także tradycyjnych zawodów, które dziś można uznać za ginące. Wydarzenie zostało zorganizowane dzięki pomocy finansowej Samorządu Województwa Warmińsko – Mazurskiego. Pokazy są udostępnione na stronie <http://www.muzeum.elblag.pl/s/53/tu-sie-tworzy-dawne-rzemioslo>, na platformie <https://edukacja.muzeum.elblag.pl/projekty-edu/tu-sie-tworzy-dawne-rzemioslo/> oraz na muzealnym Facebooku i kanale YouTube,
- i) uruchomienie wirtualnej platformy edukacyjnej zawierającej informacje o historii miasta i regionu, wyposażonej w funkcjonalność prowadzenia lekcji online – platforma została zrealizowana w ramach projektu „Wirtualna strefa elbląskiej historii”, dofinansowanego ze środków Narodowego Centrum Kultury, z Programu Kultura w sieci. Jest dostępna pod adresem: <https://edukacja.muzeum.elblag.pl/>,
- j) przegląd ekspozycji form przestrzennych zrealizowanych w ramach Biennale Form Przestrzennych w latach 60-tych na terenie Elbląga. Działanie ma na celu eliminowanie elementów zakłócających ekspozycję rzeźb,
- k) organizacja wycieczek zawodowoznawczych dla Uczniów Zespołu Szkół Gospodarczych po terenie Miasta Elbląg celem poznania obiektów i miejsc elbląskiego dziedzictwa kulturowego,
- l) organizacja praktyk zawodowych dla Uczniów Zespołu Szkół Gospodarczych w instytucjach zajmujących się promocją dziedzictwa kulturowego Miasta Elbląg: Departament Promocji, Kultury i Turystyki UM w Elblągu, Informacji Turystycznej w Elblągu, Galerii EL oraz PTTK,
- m) przeprowadzenie w III Liceum Ogólnokształcącym działań edukacyjnych związanych ze sztuką i historią Elbląga realizowanych w ramach projektu Erasmus „Dziedzictwo kulturowe i budowanie kompetencji kulturalnych”,
- n) organizacja międzyszkolnego konkursu literackiego i plastycznego „Magiczne miejsca mojej Małej Ojczyzny” odbywającego się pod patronatem Rady Miejskiej w Elblągu przez Szkołę Podstawową nr 4. Częścią konkursu jest wernisaż prac przedstawiających wyjątkowe miejsca w Elblągu.

3. Realizacja zadań związanych z „Promocją dziedzictwa kulturowego”:

- a) wystawa „Nówka Starówka” obrazująca proces retrowersji, czyli unikalnej metody odbudowy Starego Miasta w Elblągu. Stare Miasto przetrwało od XIII wieku wiele konfliktów, katastrof i pożarów. Kres temu położyła ostatnia wojna i decyzje o wyburzeniu do zera zniszczonych budynków. Odnowa zaczęła się 40 lat temu z zastosowaniem zasady retrowersji, czyli odbudowy po nowemu, ale na planie ulic Starego Miasta z zachowaniem historycznego charakteru dzielnicy. Wystawa miała na celu przybliżenie mieszkańcom całej historii, chronologii zdarzeń, żeby pomóc ją lepiej zrozumieć,
- b) publikacja artykułu „Nówka-Starówka, czyli spotkanie z retrowersją” w miesięczniku Architektura & Biznes poświęconym architekturze. Czasopismo prezentuje najciekawsze realizacje architektoniczne z Polski i ze świata, publikuje przekrojowe artykuły, felietony o architekturze, wywiady z najważniejszymi współczesnymi architektami. Celem miesięcznika jest również pobudzanie debaty w środowisku projektantów.
- c) kampania promocyjna XV Elbląskiego Święta Chleba - jednego z największych jarmarków w Polsce Północnej. Święto Chleba to przede wszystkim jarmark z regionalnymi wypiekami, produktami żywnościowymi oraz rękodziełem i sztuką ludową. W trakcie tego wydarzenia można spróbować i kupić chleb z najróżniejszych zakątków Polski i Litwy. Nie brakuje również miodu, wyrobów cukierniczych, wędlin oraz żywności ekologicznej. Są też stoiska wystawców rękodziela, kolekcjonerów przedmiotów zabytkowych z całego regionu, a także prezentacje artystyczne i pokazy warsztatowe dawnych rzemiosł. Co roku gościmy ponad 250 wystawców. Jarmarkowi towarzyszą koncerty muzyki folkowej. Impreza ta cieszy się ogromną popularnością. Liczbę gości odwiedzających Elbląg w Święto Chleba szacuje się na około 30 tys. osób. Święcie Chleba towarzyszyły liczne dodatkowe imprezy, które przyciągają mnóstwo widzów, jak np. wyścig Smoczych Łodzi, teatr uliczny, osada rycerska, wesołe miasteczko oraz animacje dla dzieci,
- d) Szkicologia – to cykl kilkunastu otwartych warsztatów okołorysunkowych, których celem było rozwijanie umiejętności artystycznych elblązan oraz turystów, przy jednoczesnej promocji zabytków elbląskiego Starego Miasta,

- e) promocja Świątecznych Spotkań Elblązan – wpisanych w bożonarodzeniowe tradycje, magiczne Świąteczne Spotkania Elblązan są dla mieszkańców okazją do wspólnego świętowania. Jarmark, wspólne kolędowanie, spektakle, namiot Świętego Mikołaja - to tylko nieliczne z wielu atrakcji, które czekają w weekend przed świętami na Starym Mieście. Na dwa dni starówka, którą odwiedzają tysiące elblązan, zmienia się w magiczną krainę pełną świątecznych atrakcji i kolorowych kramów. Punktem kulminacyjnym jest koncert zaproszonej gwiazdy. Podczas Świątecznych Spotkań Elblązan zorganizowana została również, jak co roku wspólna Wigilia elblązan z tradycyjnymi potrawami,
- f) kampania promocyjna działań w ramach projektu pn. „Modernizacja dawnego kościoła NMP - obecnie siedziby Centrum Sztuki Galeria EL w Elblągu” poprzez publikację broszur, druk plakatów na billboardy oraz wystawę outdoorową,
- g) pozyskanie środków na realizację dwóch projektów widowiskowych „światło i dźwięk” dotyczących historii budynku oraz Galerii EL,
- h) nawiązanie współpracy z Narodowym Instytutem Architektury i Urbanistyki w celu wspólnej organizacji wystawy poświęconej postmodernistycznej odbudowie elbląskiego Starego Miasta planowanej na rok 2022,
- i) promocja Galerii EL oraz Miasta Elbląg w najważniejszych mediach ogólnopolskich, a także w międzynarodowych publikacjach branżowych i prasie popularnej (m.in. Los Angeles Times oraz BBC) za przyczyną stworzenia Zielonej Szachownicy, czyli trawnika integracyjno-izolacyjnego tzw. covidowego na dziedzińcu Galerii EL. Ekwiwalent reklamowy wyliczony na podstawie wzmianek o trawniku w samych polskich mediach wyniósł ponad 300 tys. zł.,
- j) organizacja „Śniadań na trawie” w Galerii EL we współpracy z jego pomysłodawcą Stowarzyszeniem Laboratorium Sztuki. Ideą „Śniadań na trawie” jest spędzenie kilku godzin w towarzystwie uśmiechniętych, otwartych ludzi, w czasie których prócz typowej podczas śniadań konsumpcji kulinarnej, konsumować można również kulturę, sztukę i wspólną zabawę,
- k) organizacja XXXI Salonu Elbląskiego,
- l) kampania promocyjna Elbląskiego Święta Muzyki odbywającego się na Starym Mieście oraz Muszli Koncertowej w Bażantarni z inicjatywy Stowarzyszenia Kulturalnego Co Jest? oraz Centrum Sztuki Galeria EL,
- m) organizacja Międzynarodowego Festiwalu Sztuki Dźwiękowej "Wydźwięki | Resonances" w Galerii EL. Wydarzenie dofinansowano ze środków Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu pochodzących z Funduszu Promocji Kultury,

- n) promocja jubileuszowej, X edycji Festiwalu Jazzbłag – największego wydarzenia prezentującego od lat ciekawe i aktualne trendy w muzyce jazzowej i z jazzem związanej, zorganizowane we wnętrzu oraz na dziedzińcu Galerii EL,
- o) stworzenie nowoczesnej strony internetowej Galerii EL dostosowanej także do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- p) zwiedzanie Galerii EL,
- q) kampania promocyjna Dni Elbląga,
- r) organizacja Gry Miejskiej 500-lecie Piekarczyka, podczas której uczestnicy poznają historie Elbląga,
- s) zwiedzanie najciekawszych zabytków elbląskiej starówki za pomocą mobilnej aplikacji „Ścieżka Piekarczyka”,
- t) zwiedzanie z pomocą wirtualnego przewodnika trzech nowopowstałych Szlaków Miejskich w Elblągu tj.: Szlaku Parków Miejskich, Szlaku Form Przestrzennych, Szlaku Starego Miasta, które łączą obiekty dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego Elbląga w spójną całość tematyczną i przestrzenną,
- u) wydrukowanie w ramach umowy PTTK 5 200 sztuk planów miasta Elbląga, 22 000 sztuk folderów „Elbląg w 3 dni” i „Elbląg w 300 minut”, zawierających opisy atrakcyjnych turystycznie miejsc/obiektów oraz informacje o dostępności poszczególnych atrakcji w ciągu całego roku. Ponadto 4 000 sztuk przewodników o utworzonych Szlakach Miejskich. Materiały zostały wydane w językach: polskim, angielskim i niemieckim,
- v) realizacja X i XI Edycji „Soboty z przewodnikiem PTTK”, organizowanych przez PTTK Oddział Ziemi Elbląskiej, skierowanych do mieszkańców, turystów oraz wszystkich osób zainteresowanych tematyką odbudowy i funkcjonowania w ramach *retrowersji* Starego Miasta Elbląg,
- w) organizacja cyklu spotkań ogólnodostępnych w Regionalnej Pracowni Krajoznawczej przy PTTK Oddział Ziemi Elbląskiej, mających charakter wykładów/ prelekcji dotyczących tematyki związanej z charakterystyką i historią Elbląga ze szczególnym uwzględnieniem Starego Miasta, przekazywanie informacji nt. koncepcji i realizacji nowo powstającej zabudowy Starego Miasta,
- x) organizacja spotkań szkoleniowych dla przewodników, przodowników PTTK promujących wystawy realizowane w budynku Gimnazjum w Muzeum Archeologiczno-Historycznym w Elblągu,
- y) organizacja spotkań szkoleniowych dla przewodników, przodowników PTTK promujących wystawy realizowane w budynku i na dziedzińcu Biblioteki Elbląskiej w Elblągu,

- z) organizacja cyklicznych spotkań w ramach TRInO - Turystyczno-Rekreacyjnej Imprezy na Orientację PTTK - imprezy z mapą i/lub kompasem, której głównym celem jest turystyczne i rekreacyjne spędzanie czasu na poznawaniu Elbląga w ramach gry „Poznaj Elbląg”, stworzonej przez członków PTTK Oddział Ziemi Elbląskiej jako jednej z 300 w Polsce. Gra przeznaczona dla osób indywidualnych, szkół, turystów czy też mieszkańców,
- za) włączanie się w obchody/uroczystości w Elblągu, poprzez udostępnianie możliwości odwiedzania Bramy Targowej poza godzinami urzędowania przez pracowników PTTK Oddział Ziemi Elbląskiej,
- zb) organizacja spotkania z dziedzictwem kulinarnym powojennych pionierów Elbląga „Śniadanie na ruinach” w Muzeum Archeologiczno-Historycznym w Elblągu. Wydarzenie jest organizowane dzięki pomocy finansowej Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa,
- zc) organizacja XXIV Letniego Salonu Muzycznego „Bażantarnia 2021”,
- zd) zapewnienie możliwości wirtualnego zwiedzania muzealnych wystaw: Elbląg Reconditus, Świadectwa. Historia w twarzach - twarze historii, Truso - legenda Bałtyku, Goci. Znad Bałtyku do Rzymu, Elbląg - historia ukryta pod ziemią, Relikty chwały Elbląga i regionu, Nummi et arma, Żuławy - ziemia ujarzmiona. Między trzema gardzielami Wisły, Kunstkamera Edwarda Parzycha. Zwiedzanie możliwe pod linkami:

<http://www.muzeum.elblag.pl/s/45/wirtualny-spacer-podzamcze>,
<http://www.muzeum.elblag.pl/s/49/wirtualny-spacer-gimnazjum>,
- ze) publikacja postów na blogu muzealnym „O Starym Mieście słów kilka. Skarby z wykopalisk na Starym Mieście w Elblągu” – 4 artykuły.

PRIORYTET IV: Zarządzanie dziedzictwem kulturowym

1. Realizacja zadań związanych z „Działaniami finansowymi” przy zabytkach:

- a) realizacja projektu pn. „Modernizacja dawnego kościoła NMP - obecnie siedziby Centrum Sztuki Galeria EL w Elblągu”, w ramach którego zrealizowano prace konserwatorsko - budowlane, tj. prace konserwatorskie gotyckich okien i ceglanej elewacji wschodniej i południowej, drenaż z podłączeniem do kanalizacji deszczowej, izolacja przeciwwilgociowa elewacji południowej, remont tynków w prezbiterium, rynny i rury spustowe, a także wyposażono salę ekspozycyjną w techniczno-widowiskową infrastrukturę dostosowującą obiekt do pełnienia zadań interdyscyplinarnych to koszt 3 221 338,31 zł z czego dofinansowanie ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014-2020 to 1 765 335,86 zł a dotacja celowa Gminy Miasto Elbląg to 1 456 002,45 zł,

- b) pozyskanie środków na „Wykonanie badań architektonicznych, konserwatorskich, programu prac konserwatorskich, ekspertyzy technicznej oraz projektu architektoniczno-budowlanego wzmocnienia murów zabudowań klasztoru poddominikańskiego wokół kościoła NMP – Centrum Sztuki Galeria EL w Elblągu (dz. Nr 17/6) w wysokości 100 000 zł,
- c) pozyskanie środków na renowację sześciu form przestrzennych, korzystając z pilotażowego programu pn. „Rzeźba w przestrzeni publicznej dla Niepodległej – 2021” realizowanego przez Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku w wysokości 145 000 zł,
- d) realizacja zadania inwestycyjnego pn.: „Odnowienie muszli koncertowej w Bażantarni” polegająca na remoncie i renowacji (konserwacja i ochrona) muszli koncertowej, koszt wykonania zadania to 745 862 zł brutto. Zadanie zostało zrealizowane w ramach Budżetu Obywatelskiego na rok 2020 oraz ze środków własnych GME w okresie od 12.10.2020 r. do 30.04.2021 r.,
- e) realizacja inwestycji drogowej polegającej na przebudowie ulicy Rybackiej w Elblągu, koszt całkowity wykonania inwestycji to 794 118,67 zł. Na realizację zadania pozyskano dofinansowanie z Funduszu Dróg Samorządowych w wysokości 70 % kosztów kwalifikowalnych zadania tj. 542 365,38 zł,
- f) Gmina Miasto Elbląg przyznała dotację celową w wysokości 26 500 zł na remont tarasu, dachu kaplicy, instalacji odgromowej, blacharki, wymianę trzech okien oraz odnowienie tynków i malowanie elewacji budynku klasztoru przy ul. Kajki 4-5 w Elblągu,
- g) Gmina Miasto Elbląg przyznała dotację celową w wysokości 127 000 zł na odtworzenie oryginalnej historycznej kolorystyki elewacji frontowej, usunięcie wtórnych tynków i położenie nowych tynków wapiennych, czyszczenie, uzupełnienie i konserwację dekoracji sztukatorskich, wymianę blacharki podokiennej na nową z blachy tytanowej dla budynku mieszkalnego przy ul. Królewieckiej 38 w Elblągu,
- h) Gmina Miasto Elbląg przyznała dotację celową w wysokości 70 000 zł na wykonanie naprawy i konserwacji powierzchni ceglanej ściany północnej nawy głównej kościoła od wysokości 2,00 m do 6,63 m oraz naprawę tynkowanych ścian na całej wysokości w zakrystii i pomieszczeniu gospodarczym kościoła parafialnego p.w. Dobrego Pasterza przy ul. Warszawskiej nr 9 w Elblągu.

2. Realizacja zadań związanych z „Działaniami organizacyjno – prawnymi”:

- a) zarządzeniem nr 92/2020 Prezydenta Miasta Elbląg z dnia 6 marca 2020 r. zmieniono zarządzenie w sprawie powołania Komisji do rozpatrzenia wniosków o udzielenie dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków znajdującym się na terenie Gminy Miasto Elbląg,

- b) zarządzeniem nr 520/2020 Prezydenta Miasta Elbląg z dnia 29 grudnia 2020 r. zmieniono zarządzenie w sprawie powołania Komisji do rozpatrzenia wniosków o udzielenie dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków znajdującym się na terenie Gminy Miasto Elbląg,
- c) uchwałą nr XVII/510/2021 Rady Miejskiej w Elblągu z dnia 29 kwietnia 2021 roku udzielono dotacji w 2021 r. na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków znajdującym się na terenie Gminy Miasto Elbląg,
- d) założono Książkę Obiektu dla budynku dawnego kościoła NMP – obecnie siedziby Centrum Sztuki Galeria EL w Elblągu,
- e) założono Książkę Obiektu dla murów okalających dziedziniec Galerii EL, która jest niezbędna dla utrzymania bezpieczeństwa obiektu,
- f) sformułowano Katalog dobrych praktyk dla organizowania ogródków gastronomicznych na Elbląskiej Starówce we współpracy z Zarządem Dróg oraz Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków,
- g) wydano pozwolenia na budowę obejmujące:
 - zabudowę mieszkalno-usługową wraz z garażem podziemnym, ul. Studzienna 11-18, ul. Bednarska 18-24, działka nr 393, obręb nr 15,
 - zabudowę mieszkalno-usługową z garażem podziemnym, ul. Bednarska 1-6, ul. Wodna 87-88, działki nr 115/31, 115/32, 115/33 i 115/24, obręb 15,
 - przebudowę pomieszczeń gabinetów medycyny pracy dla potrzeb badań gastrokopii i kolonoskopii w budynku głównym Szpitala Miejskiego św. Jana Pawła II w Elblągu, ul. Jana Amosa Komeńskiego 35, działka nr 54/2, obręb 17,
 - budowę budynku mieszkalnego wielorodzinnego z lokalem usługowym i infrastrukturą techniczną, ul. Przy Bramie Targowej, ul. Pocztowa, działki nr 93/1, 93/2, 369/6, 369/4, 369/3, 349/1, 27, obręb 15,
 - przebudowę fontanny oraz rewitalizację Parku Planty, Al. Armii Krajowej, ul. Krótka, 1 Maja, 12 Lutego, działki nr 154/28, 154/23, 154/6, 173, obręb 15,
 - budowę Pomnika Twórców Niepodległości, ul. Rycerska, działki nr 151/8 i 151/16, obręb 15.

PODSUMOWANIE

Gmina Miasto Elbląg współpracuje w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami z placówkami kulturalnymi, oświatowymi, stowarzyszeniami, organizacjami społecznymi, fundacjami i kościołami. Celem współpracy jest promowanie wartości materialnych i niematerialnych dziedzictwa kulturowego Elbląga.

Sprawozdanie z *Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami* (dalej GPOZ) wykazuje, że Gmina Miasto Elbląg bardzo aktywnie realizuje zadania z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami oraz promowania dziedzictwa kulturowego regionu. Wspieranie remontów i konserwacji zagrożonych obiektów zabytkowych, udzielanie dotacji współfinansujących część kosztów na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku ma działanie stymulujące i uzupełniające nakłady ponoszone przez właścicieli zabytków. Wspieranie prac przy zabytkach znajdujących się w złym stanie technicznym poprawia wizerunek miasta, zwiększając jego atrakcyjność.

Wysoka aktywność instytucji kultury jest istotnym elementem realizacji zadań w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowego. Bogata oferta elbląskich placówek przyciąga licznych odbiorców, edukując i promując lokalne dziedzictwo, dzięki czemu wzrasta wrażliwość mieszkańców i ich zainteresowanie zabytkami.

W GPOZ wskazano *Priorytety*, w ramach których zrealizowane zostały zadania z zakresu:

- ✓ zapobiegania degradacji zabytków pozostałych po dawnych kulturach
- ✓ ochrony architektury
- ✓ sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w których zostały określone zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków
- ✓ dbałości o zieleń komponowaną wysoką w obrębie cmentarzy i zespołów dworsko – parkowych, willowo – parkowych oraz parków
- ✓ wspierania prac badawczo – inwentaryzacyjnych nad zabytkami
- ✓ edukacji i popularyzacji ochrony zabytków
- ✓ promocji dziedzictwa kulturowego
- ✓ działań finansowych przy zabytkach
- ✓ działań organizacyjno – prawnych.

Podsumowując należy stwierdzić, że priorytety zostały realizowane wszechstronnie przez różnorodne i komplementarne zadania, które w całości prowadziły do osiągnięcia założonego celu. Zadania te obejmowały zarówno działania bezpośrednio wpływające na poprawę stanu zachowania zabytków, jak i upowszechniające i promujące lokalne dziedzictwo kulturowe oraz zwiększające świadomość społeczną w zakresie potrzeby jego zachowania.